

Avdelningen för Nationell samverkan – uppdrag 2009

Löpande uppgifter

Nationella samordnings- och utvecklingsuppgifter är en väsentlig del av nationalbibliotekets uppdrag. Avdelningen för Nationell samverkan har ansvar för detta. Det är en koordineringsuppgift, där andra avdelningar inom KB är engagerade, men i huvudsak med egna insatser.

Avdelningens uppgifter är drift och utveckling av Libris-systemen (den nationella samkatalogen, fjärrlån, publika söksystem och kringliggande tjänster). Gemensamt för systemen är att de bygger på samverkan mellan de deltagande biblioteken. Kärnan utgörs av svenska offentligfinansierade bibliotek inom högre utbildning och forskning, Bidsam- och Samsökkonsortierna, fjärrlån, Fråga biblioteket, projektmedel (vilka för närvarande har en betoning på Open Access), statistik och annat kvalitetsarbete, utbildningssamordning/kompetensfrågor, bibliografisk utveckling och dess nationella koordinering.

Avdelningen genomför också utredningar och diverse programverksamhet samt ansvarar för ABM-centrum och KB:s biståndsverksamhet. (Ansvarsbibliotekssystemet avvecklas från och med 2009.)

Nationella referensgruppen och expertgrupperna är navet i Nationell samverkans insatser för informationsförsörjningen till högre utbildning och forskning. Dessutom ska avdelningen ha kontakter med övriga delar av biblioteksområden samt ABM-sektorn.

Avdelningen har både nationella och interna uppgifter. Med tanke på avdelningens roll som mellanled mellan omvärlden och KB:s olika avdelningar, är ett nära samarbete med andra avdelningar inom KB av stor betydelse.

Där ska avdelningen befinna sig i slutet av 2009

Integrering mellan de båda sammanslagna avdelningarna ska ha lett till en väl fungerande struktur som stärker KB:s nationella roll och förbättrar KB:s interna arbete. Genomförda förändringar som har pågått under ett par år för att stärka KB:s roll som nationell samordnare, har lett till att omvärlden kan notera insatserna som en klar kvalitetsförbättring.

Specificerat uppdrag för 2009

1. **Genomföra de löpande uppgifterna.**
2. **De generella uppdragen ska vara vägledande i genomförandet av uppgifterna.**
3. **De delar av uppdragen för 2007-2008 som inte blir färdiga under den perioden ska fullgöras under 2009.**
4. **Genomföra en uppföljning av de organ – nationella ”stämman”, nationella referensgruppen och expertgrupperna – som har byggts upp för nationell samverkan.**

KB har ett uppdrag att främja svensk biblioteksutveckling, med ett särskilt samordningsansvar för informationsförsörjning till högre utbildning och forskning. För att uppfylla detta uppdrag om nationell samverkan har KB byggt upp en inflytandestruktur med en Nationell referensgrupp och ytterligare ett antal expertgrupper, samt arrangerar en årlig stämma. Arbetet med inflytandestrukturen ska följas upp genom att kontinuerligt utvärdera expertgrupper och stämma. Utvärderingarna ska visa om KB har fått det stöd och den återkoppling KB önskade, samt om biblioteken har fått det inflytande som KB avsåg och som biblioteken önskade.

KB:s expertgrupper

En utvärdering av expertgrupperna ska göras en gång per år samt vid mandatperiodens slut.

En självutvärdering av verksamheten 2008 görs vid respektive expertgrupps första möte 2009, direkt vid sittande bord. En ordförande, annan än ordinarie, utses för denna punkt.

Resultatet av självutvärderingen kan användas internt av gruppen som stöd för planering av det fortsatta arbetet inom mandattiden och in i nästa mandatperiod. En extern slututvärdering av expertgruppens verksamhet görs när mandatperioden är slut.

Resultatet av en slututvärdering kan användas internt av gruppen för att dra slutsatser inför kommande mandatperiod. KB/Nationell samverkan ska kunna använda resultatet tillsammans med Riksbibliotekarien/Nationella referensgruppen för att dra upp strategier för kommande mandatperioder.

KB:s nationella referensgrupp

Den nationella referensgruppens första verksamhetsår, 2008, kommer att följas upp med en enkel självutvärdering vid årets första möte i februari 2009.

Den nationella ”stämman”

Årets nationella stämma som hålls i november 2008 följs upp med en enklare utvärdering som skickas ut till deltagarna efter evenemanget.

<http://www.kb.se/bibliotek/referensgrupper/>

5. Fortsätta insatserna inom Open Access-programmet och utvärdera programmet. Utforma förslag för en eventuell uppföljning inom området.

De pågående projekten i programmet bör kontinuerligt följas upp och i vissa fall samordnas. En del av projekten ska slutrapporteras under 2009 och andra först 2010. Den avslutande utlysningen av projektbidrag i programmet har sista ansökningsdag den 2 februari och styrgruppen ska ta ställning till ansökningarna den 24 mars.

I utlysningen kommer man särskilt att prioritera sådana projekt som bygger vidare på tidigare eller pågående insatser i programmet. Syftet kan vara att nå full effekt av ett tidigare projekt, att förbättra spridningen av projektresultat och understödja en överföring av projektbaserade tjänster till permanent drift.

En utvärdering av programmet med internationellt deltagande beräknas starta i slutet av våren och avslutas våren 2010. Utvärderingen ska ge underlag för en analys av behov och inriktning på framtida nationella satsningar inom området elektronisk publicering inom högskolan. Man ska också dra erfarenheter av arbetsformer och arbetssätt för KB:s hantering av andra utvecklingsfrågor. Konferensen Mötesplats Open Access kommer att genomföras i slutet av hösten 2009.

Information om programmet, se www.openaccess.se

6. Gå vidare med gemensamfinansierade projekt (där bibliotek och andra institutioner deltar) med Vetenskapsrådet, KK-stiftelsen och andra finansiärer deltar.

KK-Stiftelsen samfinansierar hela OpenAccess.se med 2.5 mkr under 2008-2009, med en slutbetalning 2010. En delrapportering till KK-Stiftelsen ska lämnas i början av 2009.

KK-Stiftelsen samfinansierar därutöver projektet Open Access till forskningen bakom Nobelprisen, vilket ska slutrapporteras under 2009. Information om projektet, se: <http://www.kb.se/om/projekt/openaccess/projekt/#Open>

Ett projekt inom OpenAccess.se samfinansieras med Vetenskapsrådet och med Nordbib-programmet. Det avser projektet Aiding Scientific Journals Towards Open Access Publishing.

<http://www.kb.se/om/projekt/openaccess/projekt/#Aiding>. Det ska slutföras under 2009.

Uppgiften är i första hand att se till att dessa projekt slutförs och rapporteras på ett bra sätt. Det finns för närvarande inga planer på nya samfinansierade projekt, men bör finnas en beredskap att söka samfinansiering av större projekt när det är meningsfullt.

7. Bestämma fortsatt inriktning på kommande års projektmedel.

De medel som står till förfogande för projektstöd kanaliseras till de områden och

insatser som är mest angelägna med stöd av den kompetens som är samlad i våra expertgrupper. Inom respektive expertgrupp kommer man att föra en prioriteringsdiskussion och utifrån denna föreslå ett uppdrag/insatsområde som sedan utlyses. Expertgruppen bedömer därefter de ansökningar som inkommer och formulerar förslag till beslut.

Projektstödet avser per definition projekt som drivs av parter externa till KB. Om det skulle vara lämpligt att driva ett projekt i samarbete med enheter inom KB, bör kostnaden för dessa enheters arbete budgeteras internt inom KB, t ex från interna projektmedel.

Projektstödet kan avse både utvecklings- och utredningsinsatser

Samordnarna för expertgrupperna har ombetts lämna förslag till uppdrag/insatsområde som kan utlysas och ska ta upp en diskussion i respektive expertgrupp om detta. I de fall det finns uppdrag/insatsområden som har hög prioritet och är lämpliga att utlysa, ska detta ske på ett samlat sätt i slutet av 2008 med sista ansökningsdag i början av 2009.

Redan tidigare beslutade utredningar och utvärderingar inom avdelningen ska även finansieras från projektmedlen.

8. Fullfölja SwePub-projektet – Samlad ingång till och redovisning av svensk vetenskaplig publicering – och driftsätta den planerade söktjänsten inom ramen för Libris webbsök.

Libris-enheten ansvarar för utvecklingen av söktjänsten i nära samarbete med övriga parter i SwePub-projektet, Uppsala universitet, Linköpings universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet och företaget Avedas. Tjänsten ska vara klar i en betaversion i maj 2009 och för en "release" i september 2009.

Projektet ska utveckla en tjänst som:

- hämtar samtliga poster för vetenskapliga publikationer från lärosätenas publiceringsdatabaser,
- gör dessa poster tillgängliga för sökning från slutanvändare och för hämtning till andra tjänster,
- ger möjlighet och verktyg för att utnyttja metadata som underlag för redovisning och analys av den svenska vetenskapliga publiceringen,
- fungerar som en publikt tillgänglig söktjänst inom ramen för Libris nationella system.

Utvecklingen av verktyg för redovisning och analys ligger inom projektet på Lunds universitet och kommer sannolikt att påverkas av hur Vetenskapsrådet genomför sitt uppdrag att utveckla metodik för resursfördelning till universitet och högskolor baserat på publicerings/citeringskriterier.

Mer information om projektet:

<http://www.kb.se/om/projekt/openaccess/projekt/#Samlad>

9. Fortsätta att bygga upp utbildningsinsatserna.

Avvecklingen av ansvarsbibliotekssystemet innebär en utökning av antalet bibliotek som uppfyller villkoren för att söka medel för kompetensutveckling. Samtliga Samverkansbibliotek kommer från 2009 att kunna söka bidrag. KB kommer således fortsättningsvis att ge stöd till eventuella ansökningar för kompetensutveckling, med centrala medel inom ramen för ordinarie bidragshantering.

KB:s kriterier för att söka bidrag: <http://www.kb.se/bibliotek/projektbidrag/>

Handläggning av ansökningar: KB:s utbildningssamordnare kommer att handlägga bidragsansökningarna och, efter samråd med Expertgruppen för kompetensfrågor, lämna förslag till beslut till Riksbibliotekarien.

Tidpunkter för ansökningar: En bestämd tidpunkt för ansökningar beslutas av KB. Hänsyn bör även tas till målgruppernas önskemål. För att kunna göra en avvägning mellan olika ansökningar är det viktigt att ha en ansökningsomgång. Det blir annars svårt att vikta ansökningarna mot varandra.

För stöd till kompetensutveckling under 2009 är 15 december 2008 sista ansökningsdatum.

Ekonomi: KB kommer att föra över medel i nivå med 2008 års tilldelning inom ansvarsbibliotekssystemet till KB:s ordinarie medel för stöd till kompetensutveckling.

Målgrupp: Samtliga Samverkansbibliotek kan söka medel för kompetensutveckling.

Tidplanen: Den nya modellen för hantering till stöd för kompetensutveckling kommer att vara i drift fr.o.m. 1 januari 2009.

Mer om kriterier för ansökan om kompetensutvecklingsmedel:

<http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/referensgrupper/kompetensfragor/ansokan2009.pdf>.

10. Gå vidare i utvecklingen av den bibliografiska samordningen med beslut i olika delområden och genomförande.

När biblioteken ingår i ett globalt sammanhang blir insatser på det internationella området extra viktiga.

Avdelningen för Nationell samverkan vill satsa på auktoritetsarbete både när det gäller namnformer och ämnesord, vilket är betydelsefullt för ABM-området och för samgåendet med SLBA.

Auktoritetsarbete är också något som betonas mycket starkare i de nya

katalogiseringsregler RDA (Resource Description & Access), som är under utveckling inom Joint Steering Committee, samt för utvecklingen av den semantiska webben. Avdelningen ska verka för att KB och Sverige, så snart det är möjligt, utvärderar dessa regler och beslutar om en svensk anslutning. Avdelningen ska även verka för att KB ska följa internationella riktlinjer, framförallt Library of Congress Authority Data och Library of Congress Subject Headings riktlinjer.

KB deltar också i projektet VIAF (Virtual International Authority File) med auktoritetsposterna för personer. I och med detta blir våra auktoritetsposter mer synliga på webben och arbetet med dem kan behöva prioriteras.

11. Intern bibliografisk samordning

Avdelningen för Nationell samverkan ska samordna KB:s katalogisering och följa utvecklingen såväl nationellt som internationellt. Insatserna syftar såväl till katalogisering på en relevant bibliografisk nivå som till rationella lösningar.

Avdelningen ska fortsätta arbetet med den interna bibliografiska samordningen genom Kungl. bibliotekets bibliografiska råd och övriga diskussionsfora som skapats för detta syfte. Viktigt är att alla KB:s katalogisatörer är medvetna om vikten av att följa standarder och att arbeta mot gemensamma mål.

Huvudansvarig för den interna samordningen är katalogiseringschefen.

Verksamhetsmål under perioden är

- att samordna KB:s katalogiseringsarbete, både vad gäller lösningar för olika materialkategorier och med avseende på såväl analogt som digitalt material.
- att uppdatera tillämpningar avseende katalogiseringsregler inom olika områden, inklusive digitalt material.
- att samordna inom det bibliografiska området genom utbildningsinsatser och uppbyggnad av webbresurser (i samverkan med KB:s övriga katalogiserande enheter).
- ett utvecklat auktoritetsarbete (i samverkan med KB:s katalogiserande enheter).
- att samordna det metadataarbete som sker på KB och se till att internationella standarder följs.
- att bidra till ökad samverkan inom katalogiseringsområdet, nationellt och internationellt; genom institutioner, organisationer och företag som Svensk biblioteksförening, BTJ AB, forskningsbibliotek, IFLA, IAML, OCLC och ISO.

12. Arbeta vidare med frågan om en svensk övergång till DDC (Dewey Decimal Classification).

KB har beslutat att gå över till Dewey. Det innebär planering och administration av ett Dewey-projekt med översättning av delar av Dewey, utveckling och verktyg för att söka SAB-klassad och Dewey-klassad litteratur tillsammans, samt

utbildning av bibliotekens anställda. Projektet förväntas pågå i tre år.

13. Genomföra projektet Katalogisatörens verktygslåda.

Projektet Katalogisatörens verktygslåda syftar till att åstadkomma en samlad ingång på webben där katalogisatörer kan hitta den information de behöver i sitt arbete. Om resurser kan avsättas under 2009 ska man arbeta med att ta fram en databaslösning för Katalogisatörens verktygslåda.

14. Utveckling inom licensverksamheten (Bibsam-konsortiet) ska genomföras enligt förslag från Nationella referensgruppen.

Efter rekommendation från Nationella referensgruppen har en Styrgrupp för Nationella licenser för e-resurser bildats. Styrgruppen består av sju företrädare för universitet och högskolor, vilka utses av SUHF, samt en företrädare för specialbiblioteken och en företrädare för KB. De två sistnämnda utses av KB. Samordnaren för Bibsam-konsortiet på KB finns med i gruppen som ständigt adjungerad medlem och sekreterare. Styrgruppen utser själv en ordförande inom gruppen. Ordförande är ännu inte utsedd, utan detta sker med största sannolikhet vid gruppens första möte i februari (datum ej fastställt). Gruppens mandatperiod är två år, och den kommer att träffas minst två gånger per år.

Styrgruppen ansvarar för att utveckla strategier för licensarbetet, och kommer bland annat att ha inflytande över principer för avtalens innehåll, avtalsformer och vem som deltar i avtalen. Styrgruppen kan fatta strategiska beslut kring licensverksamhetens inriktning. Besluten måste dock bekräftas av Riksbibliotekarien, som har det yttersta ansvaret för alla enskilda avtal.

En viktig fråga att diskutera under 2009 blir den distribuerade licensverksamhet som finansieras av KB men handläggs vid andra lärosäten. En annan aktuell fråga är vilka konsekvenser den ekonomiska konjunkturen kommer att få för licensverksamheten i stort.

15. Genomföra en fjärrlåneutredning och åstadkomma insatser utifrån förslag som kommer fram i den.

Den tekniska utvecklingen har genom ökad digital tillgänglighet förändrat förutsättningarna för fjärrlåneverksamheten. Dagens samhälle ställer nya krav på snabb dokumentleverans, vare sig det är i pappers- eller elektronisk form. En förstudie har genomförts under hösten 2008 och en fördjupad utredning kommer att genomföras som ska komma med förslag till hur en kompletterande medieförsörjning blir mest effektiv, samt presentera ekonomiskt hållbara alternativ med medborgarna i fokus.

Samarbetspromemoria mellan Kulturrådet och Kungl. biblioteket 2007:

http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/referensgrupper/nabis/Samarbetspromemoria_KB_KuR.pdf

Förstudien *Rätt bok eller rätt bibliotek?*:

http://www.kb.se/Dokument/Bibliotek/utredn_rapporter/2008/fjarrlan_forstudie2008.pdf

När utredningsfasen är klar återstår eventuellt omfattande arbete med att införa de förslag som tagits fram. Libris-enheten har beredskap för insatser som kan komma i och med fjärrlåneutredningen, se även uppdrag 28.

16. Utveckla en gemensam söktjänst för Libris, SMDB och NAD tillsammans med SLBA och Riksarkivet.

Riksarkivet, KB och Statens ljud- och bildarkiv har inlett ett samarbete om en samsökningstjänst för sina respektive databaser NAD (Nationell arkivdatabas), Libris och SMDB (Svensk mediedatabas). Projektets syfte är att förenkla sökningar i de tre systemen samt stimulera en ökad användning av materialet genom att erbjuda en gemensam ingång.

Huvudansvarig för projektets administrativa delar är Riksarkivet. Libris-enheten ansvarar för utveckling, implementering och drift, men även SLBA och Riksarkivet kommer att utföra en del tekniskt arbete. Alla tre institutionerna har också ett gemensamt ansvar att bidra till projektet. Den huvudsakliga implementeringen av tjänsten ska göras under första kvartalet 2009, och driftsättning ska ske i april 2009. För mer information, se <http://xml.ra.se/Samsok/>.

17. Tillsammans med den centrala IT-enheten samt utvecklingsenheter vid Digitala biblioteket och "Ljud och bild" ska Libris-enheten stärka KB-gemensamma insatser inom IT-området.

För att KB ska kunna hålla hög kvalitet på sina IT-tjänster krävs ett bra samarbete inom organisationen. IT-utveckling är en integrerad del av KB:s verksamhet och förekommer inom åtminstone tre av KB:s avdelningar (Nationell samverkan/Libris, Audiovisuella medier och det tidigare Digitala biblioteket (den nya IT-avdelningen?). Därför är en kontinuerlig kommunikation kring IT-frågor nödvändig och forum för att understödja detta behöver skapas.

Den kommande IT-chefen blir en nyckelperson, men det är viktigt att mandat fördelas över hela organisationen. Det är också viktigt att ansvar för IT-frågor fördelas på ett sådant sätt att inget dubbelarbete förekommer. De olika verksamhetsdelarna bör istället understödja varandra och dra nytta av varandras respektive kompetenser.

Dessa strukturer behöver utformas genom samtal med samtliga berörda parter, och det arbetet bör påbörjas så tidigt som möjligt under 2009.

18. Delta tillsammans med andra delar av KB i analys av Libris och Fedoras olika roller, följt av genomförande.

Libris och Fedora är två olika typer av system med delvis olika syften och användningsområden. Libris är system för nationell metadatahantering, och är därmed en nödvändig del av infrastrukturen för högre utbildning och forskning.

Libris fungerar också som ett sätt att tillgängliggöra bibliotekens resurser och det svenska kulturarvet, dels genom att synliggöra dessa i Libris söktjänster, dels genom att förmedla kataloginformation till andra tjänster. Fedora å sin sida är ett system för att hantera dessa resurser på ett konkret plan, och fungerar som lagringsplats - en digital motsvarighet till KB:s fysiska magasin. Dessa funktioner behöver definieras och förtydligas, så att ingen förvirring uppstår kring systemens tillämpningsområden. Detta förtydligande bör göras som ett led i utformningen av KB:s IT-struktur, som beskrivs under uppdrag 17.

19. Utvärdera Fråga biblioteket, och bestämma dess fortsättning.

Under första kvartalet 2009 utvärderas Fråga biblioteket med hjälp av en extern person. Expertgruppen för Fråga biblioteket har lämnat förslag till direktiv för utredningen. Med ledning av utvärderingen och remissvar besluta om fortsättningen för Fråga biblioteket.

20. Delta tillsammans med övriga inblandade institutioner i diskussion kring och beslut om ABM-centrums fortsättning.

Verksamhet inom ABM-centrum fortsätter i en ny projektperiod med delvis ändrad inriktning och omfång. De övergripande målen är att stärka ABM-idén och stödja samarbete över institutionsgränserna samt att öka tillgängligheten till kulturarvsinstitutionernas arkiv och samlingar. Centrala uppgifter är informationsspridning inom sektorn, att arrangera utbildningar och seminarier, att främja vissa utvalda initiativ (exempelvis DIG-X och Europeana) samt att identifiera möjliga samarbetsområden.

ABM-centrum är ett samarbetsprojekt finansierat av sju institutioner (KB, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Nordiska museet, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens ljud- och bildarkiv) och löper t.o.m. mars 2009. Beslut om en eventuell förlängning av projektet med ytterligare ett år sker under första kvartalet 2009 i samband med att slutsatserna från museiutredningen (dir 2007:22) respektive kulturutredningen (dir 2007:99) presenteras för Kulturdepartementet. ABM-centrums sekretariat är placerat på Enheten för samordning och utveckling och bemannas av heltidsanställd med arbetsfördelningen projektledning (50 %) och administration (50 %).

21. Utveckla samarbetet med Kulturrådet och andra nationella aktörer inom ABM-området.

Nationell samverkan ska, tillsammans med Kulturrådet och andra aktörer inom svenskt biblioteksväsende, utarbeta ett gemensamt styrdokument kring Sverigebiblioteket och tillsammans fastställa en plattform och inriktning för arbetet inom Sverigebiblioteket.

Tillsammans med Kulturrådet ska avdelningen genomföra en fördjupad utredning om utvecklingen av fjärrlånesystemet. (se p. 15).

Vidare ska en utvärdering av den nationella webbpreferenstjänsten Fråga biblioteket göras i samarbete med Kulturrådet. (se p. 19).

Nationell samverkan ska, tillsammans med Kulturrådet och andra bibliotek utveckla samarbetet kring biblioteksstatistik (se p. 23).

22. Standardiseringen

Utveckla samarbetet med SIS (Swedish Standards Institute), Riksarkivet, samt andra myndigheter och organisationer i internationella frågor när det gäller standardisering.

KB och Riksarkivet innehar växelvis posten som ordförande respektive vice ordförande i den tekniska kommittén TK321, Information och Dokumentation. KB:s representant är för närvarande vice ordförande. TK321 arbetar med frågor från tre internationella tekniska kommittéer; TC46, Information and documentation, TC42, Photography och TC171, Document management applications. Aktuella frågor är bland annat arkivering av webbmaterial, rfid för bibliotek, prestationsindikatorer för nationalbibliotek, statistik, digitalisering och riskbedömning för bevarandeåtgärder.

23. Se över KB:s insatser för statistik och annat kvalitetsarbete.

Nationellt arbete

Under 2008 startade en expertgrupp för biblioteksstatistik. Expertgruppen har utarbetat en handlingsplan för perioden 2008-2013.

<http://www.kb.se/dokument/Bibliotek/referensgrupper/biblioteksstatistik/Uppdrag.pdf>

Utöver ett förbättringsarbete för insamling, analys och publicering av nationell statistik kommer expertgruppen att initiera och stödja utvecklingen av en gemensam teknisk plattform för biblioteksstatistik.

Utöver arbetet med den årliga insamlingen av nationell statistik och det förbättringsarbete som leds av expertgruppen kommer Nationell samverkan att även fortsättningsvis ge metodstöd till biblioteken i landet i form av föreläsningar och coachning kring processororienterat arbetssätt och närliggande områden. Under 2009 ska enheten för samordning och utveckling samla kompetenser och samarbeta med Libris-enheten i detta arbete. Enheten för samordning och utveckling ska också undersöka intresset för att skapa ett nationellt nätverk för bibliotek som använder sig av processororienterat arbetssätt som metod.

Internationellt arbete

Under 2008 har arbetet med att ta fram internationella indikatorer för nationalbibliotek slutförts inom ISO. Arbetet fortsätter nu inom CENL med utveckling och förankring på nationalbiblioteken i Europa. Enheten för samordning och utveckling kommer även fortsättningsvis att ha en aktiv roll i detta arbete genom deltagande i internationella arbetsgrupper. Likaså deltar vi aktivt i utvecklingen inom ISO i arbetet med att ta fram statistik för biblioteksbyggnader. Vi arbetar också fortsättningsvis aktivt inom svenska SIS med bevakning av relevanta internationella standarder för biblioteksstatistik.

24. Delta i utvecklingen av KB:s kvalitetsarbete med mål, uppföljning, processmätningar, mm

Under 2008 har en inventering och kartläggning av KB:s kvalitetsarbete skett i samarbete med ekonomistaben. I början av 2009 sker en överlämning av resultatet från denna inventering till den nyinrättade tjänsten ”verksamhetscontroller”.

Under 2009 kommer avdelningen för Nationell samverkan att ge stöd till verksamhetscontrollern inom de områden där vi har expertkunskaper, som till exempel processororienterat arbetssätt.

25. Genomföra en översyn av Samsök-projektet.

Samsök syftar till att ge KB:s Samverkansbibliotek tillgång till elektroniska resurser och databaser. Dels genom att göra dessa sökbara inom ett och samma gränssnitt och dels genom att reglera tillgången till dessa resurser så att bibliotekens användare enkelt når de resurser biblioteken upphandlat. Centralt upphandlade Samsök bygger på två upphandlade programvaror, MetaLib och SFX, och biblioteken får tillgång till dessa genom att delta i ett konsortium. Samsök har lämnat projektfasen och är nu en del av den löpande verksamheten inom enheten för Libris-systemen och databaslicenser.

Samsök utvärderades av Högskolebiblioteket i Jönköping under 2006. Utvärderingen gjordes ur ett användarperspektiv, och är ingen utvärdering av projektet som sådant. En översyn av projektets genomförande, implementationen av systemen, samt konsortiets organisation är angelägen. Det finns många oklarheter som behöver förtydligas, där den viktigaste frågan gäller ansvarsfördelning och systemroller mellan KB, systemleverantören och de deltagande biblioteken.

Översynen av Samsök bör genomföras av en extern utredare i början av 2009. En viktig referensgrupp vid översynen blir Samsa, den användargrupp för MetaLib och SFX som bildats av de deltagande biblioteken. Översynen är däremot initierad av KB och KB ansvarar för att formulera direktiv och uppdrag, liksom för de beslut som behöver fattas som en konsekvens av översynen.

När utredningsfasen är klar återstår eventuellt omfattande arbete med att införa de förslag som tagits fram. Libris-enheten har beredskap för insatser som kan komma i och med översynen av Samsöks-projektet, se även uppdrag 28.

26. Arbeta tillsammans med Sida fram nya insatsområden i samband med förändringar i KB:s biståndsarbete inom biblioteksområdet.

KB påbörjade 2003 ett samarbete med nationalbiblioteken i Vietnam och Laos. Med finansiering från Sida genomfördes under 2008 ett kompetensutvecklingsprojekt för bibliotekspersonal i Vietnam och Laos. Trots begränsade anslag blev projektet mycket framgångsrikt. Förutsättningarna för ett fortsatt samarbete med Vietnam bedöms som goda. Det finns ett stort intresse att tillsammans med internationella samarbetspartners öka professionalismen inom

bibliotekssektorn, samt främja tillgången till information, inte minst genom en utveckling av elektroniska resurser.

KB ska, i dialog med Sida, försöka få till stånd ett partnersamarbete med organisationer i Vietnam om en fortsättning av den kompetensutveckling som gjordes 2008.

Huvudinriktningar för detta samarbete är också, förutom ökad professionalism och tillgång till information, att stärka biblioteksförningens roll.

Ett möjligt upplägg är återkommande seminarier för bibliotekarier som genomför utbildning lokalt, "training of trainers".

27. Förvaltare av ramavtal; upprätta en förvaltningsorganisation som svarar för information, uppföljning och kvalitetskontroll av tjänsten "Sortering, paketering samt boktransporter i Sverige" som riktar sig mot Samverkansbiblioteken.

KB har som ramavtalsförvaltare påtagit sig uppgiften att hålla ett årligt produktionsmöte där leverantören och KB möts för att stämma av att tjänsten levereras enligt kravspecifikationen för tjänsten. KB gör en årlig uppföljning:

- gentemot avropande bibliotek genom en kundnöjdhetsenkät. Enkäten produceras/beställs av kontaktpersonen för ramavtalet, svaren ska bearbetas och analyseras. Därefter sker en återkoppling till de avropande biblioteken och till leverantören.
- gentemot leverantören genom att ett produktionsmöte hålls där statistik, avvikelserapportering och utfall av kundnöjdhetsundersökningen ligger till grund för en dialog mellan ramavtalsförvaltaren och leverantören om den levererade tjänsten och eventuella förändringar.

Utöver det årliga åtagandet kommer förvaltarskapet också att innebära:

- att svara på frågor från andra bibliotek (alla typer av bibliotek?)
- utåtriktad verksamhet på webben där vi redovisar transportnätet och sammanhängande information.
- att vara behjälpliga om andra aktörer vill genomföra en liknande upphandling.

När det gäller kostnader behöver vi kanske hjälp att konstruera enkäten? Webb-hjälp för att få ut enkäten på webben? Egen personal =tid.

28. Större utvecklingsprojekt - Libris-systemen

För att uppfylla regeringens uppdrag att "skapa stödsystem för katalogisering och förbättrad informationsåtervinning" samt att "effektivisera informationsförsörjningen inom högre utbildning och forskning" där Libris-systemen ska fungera som "en bred nationell informationsresurs" krävs en, utöver uppdrag 8 och 16, kontinuerlig utveckling av sök- och katalogtjänster. Libris är

idag en integrerad del av de svenska universitets- och högskolebibliotekens informationsförsörjning, och systemen behöver vidareutvecklas och anpassas till detta:

- **Libris som nationellt bibliotekssystem**
  1. Ha beredskap för eventuella insatser utifrån den interna utredningen Libris och folkbiblioteken.
  2. Arbeta med att underlätta informationsförsörjningen genom till exempel sömlös övergång mellan Libris och lokala system.
- **Utveckling av Libris webbsök**
  1. Libris som researchverktyg – arbeta med att underlätta för forskare och studenter att upptäcka nytt material och oväntade källor genom till exempel explorativ sökning och inloggning.
  2. Anpassa systemen till övergången till Dewey och förhållandet till SAO. I detta ingår bland annat nytt ämnessök m.m.
  3. Arbeta med att underlätta för användaren att direkt beställa/få tag i material.
  4. Spegla forskningsbibliotekens bestånd i Libris med att till exempel få in e-material genom SFX export.
  5. Beredskap för insatser i och med fjärrlåneutredningen.
- **Utveckling av Låntagarbeställningar** (delvis klart). I detta arbete ingår bland annat ny webbservice och enklare flöde för användaren.
- **Utveckling av Libris fjärrlån.** Förberedande arbete för eventuella insatser i och med fjärrlåneutredningen, till exempel automatiserad lånekedja.
- **Webbkatalogisering.** I fas 1 ingår att undersöka möjligheten att katalogisera i Libris utan Voyagers katalogiseringsklient. Utvecklandet av ett webbkatalogiseringsgränssnitt skulle möjliggöra skraddarsydd katalogisering för olika situationer.
- **Samarbete metadata.** Arbeta med att säkra kommunikationen mellan avdelningar vad gäller användningen av Libris metadata inom och utanför KB.
- **Libris som tjänst.** Arbeta med att möjliggöra modulär systemarkitektur med Libris som central dataförmedlare. Här ingår bland annat skapande av APIer (Application Programming Interface: en regeluppsättning för hur en viss programvara kan kommunicera med annan programvara) m.m.
- **Uppgradering Voyager**
- **Utveckling av Samsök**

/ 2008-12-15

